

1.1 Hyvinvointipalvelut

Vastuuhenkilö: hyvinvoinnin palvelualuejohtaja

1.1.1 Sivistystoimi

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2022

Hyvinvoinnin palvelualueeseen kuuluu yksi tulosalue, sivistystoimi. Tämä koostuu koulutoimesta, varhaiskasvatuspalveluista sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluista, johon edelleen sisältyy nuorisotoimi, etsivä nuorisotyö, kirjasto, liikuntatoimi ja kulttuuritoimi sekä vapaa sivistystyö. Hyvinvointipalveluihin kuuluu myös joukkoliikenne.

Hyvinvoinnin palvelualueen toiminnassa tapahtui neljä merkittävää muutosta vuoden 2022 aikana: uuden valtakunnallisen ja kuntatasoisen varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönotto, Ukrainan sodan myötä tulleet S2-lapset ja nuoret kunnan varhaiskasvatukseen, kirjaston digipalveluiden käyttöönotto ja koulutoimeen sekä hyvinvoinnin palvelualuejohtajan tehtävän sisällyttäminen rehtorin työnkuvaan. Kaikilla neljällä muutoksella oli vaikutusta toimintojen järjestämiseen ja kehittämiseen sivistystoimessa.

Sivistystoimen tulosalue pysyi budjetissaan. Merkittäviä budjetin ylityksiä tai alituksia ei tapahtunut. Toimintakate vuodelta 2022 oli -2 006 797,59 euroa. Talousarvioon arvioitu määrä oli alun perin -2 157 021 euroa. Vuoden 2022 poistot ja arvonalentumiset olivat -14 430 euroa. Näin ollen sivistystoimen tulosalue alitti talousarvion -164 653,41 eurolla.

Koulutoimi

Vastuuhenkilö: rehtori

Vuonna 2022 perustettiin uusi erityisluokanopettajan virka. Virkaa ei pätevien hakijoiden puutteen vuoksi saatu täytettyä, vaan se täytettiin määräaikaisena lukuvuodelle 2022-2023. Koulukeskuksella vakinaistettiin talousarvion 2022 mukaisesti yksi koulunkäynninohjaajan tehtävä. Tehtävä saatiin täytettyä lähihoitajan koulutuksen omaavalla työntekijällä. Talousarvion 2022 mukaisesti koululle palkattiin määräaikainen matemaattisten aineiden päätoiminen tuntiopettaja, jonka tehtävänä oli matematiikan opetus viidellä eri luokka-asteella. Tehtävään ei saatu palkattua kelpoista opettajaa.

Koulukeskukselle perustettiin 8/2022 esikoulu-1.lk yhdysluokka. 8/2022 alkaen koulukeskuksella on siis toiminut kaksi yhdysluokkaa (esikoulu-1.lk ja 4.-5.lk), jotka jatkavat yhdysluokkina myös lukuvuoden 2023-2024 ajan. Uutta yhdysluokkaa ei ole mahdollista perustaa 8/2023, vaan seuraava yhdysluokka (uusi esikoulu-1.lk) syntyy 8/2024.

Täydentävä varhaiskasvatus otettiin käyttöön aamu- ja iltapäivähoitoa tarvitsevien esiopetuksen oppilaiden osalta. Täydentävän varhaiskasvatuksen piiriin hakeutui vain yksi esikoululainen, joten toimintatuottoja ei täydentävän varhaiskasvatuksen keinoin todellisuudessa saatu. 1.8.2022 voimaan tulleen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja koskevan muutoksen vuoksi tuottoja ei olisi syntynyt siinäkään tapauksessa, mikäli kaikki esikoululaiset olisivat hakeutuneet täydentävän varhaiskasvatuksen piiriin.

Vuoden 2022 aikana Rautavaaran kuntaan muutti useampi ukrainalaisperhe. 11/2022 koulukeskukselle perustettiin valmistavan opetuksen luokka ja kouluun tuli kuusi valmistavan opetuksen oppilasta. Valmistavan opetuksen oppilaista Rautavaaran kunta saa valtiolta korvausta (1339,45€/oppilas/kk yhdeksän kuukauden ajan), mutta tämä korvaus tulee näkymään vasta vuosien 2024 ja 2025 tilinpäätöksissä.

Koulupsykologipalveluiden tuottaja vaihtui vuoden 2022 aikana. Aikaisemmin palvelun tuotti Coronaria, mutta muutoksen myötä tuottajaksi vaihtui Mehiläinen. Vaihdos lisäsi koulupsykologipalveluiden saatavuutta sekä yhtenäiskoulussa että lukiossa.

Vastuualue alitti sille varatun määrärahan -70 134,15 eurolla.

Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilö: päiväkodinjohtaja

Vuonna 2022 päiväkodin lapsimäärä kasvoi Rautavaaralle muuttaneiden perheiden johdosta. Vuoden 2022 lopussa lapsimäärä päiväkodissa oli 20 ja kahdella perhepäivähoitajalla ryhmät olivat täynnä (perhepäivähoitajilla yhteensä 8 lasta).

Perhepäivähoitajien määrä väheni vuonna 2022 yhdellä, kun yksi kunnan perhepäivähoitajista eläköityi. Muutoksen myötä kunnassa on ollut 8/2022 alkaen kaksi perhepäivähoitajaa.

Liikkuva varhaiskasvatus- ohjelman mukaisesti henkilöstölle on järjestetty työiltoja ja Pohjois-Savon liikunnan järjestämiä koulutuksia. Varhaiskasvattajille on tarjottu välineitä lasten liikkumisen lisäämiseen, oman työn kehittämiseen sekä aktiivisen oppimisympäristön ja toimintakulttuurin luomiseen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelussa on huomioitu luontoliikuntapainotteisuus.

Vuonna 2022 varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja perittiin noin 20 000 euroa. Varhaiskasvatuksen ostopalvelusopimuksia solmittiin kolmen kunnan (Iisalmi, Sonkajärvi ja Lapinlahti) kanssa. Ostopalveluista tuottoja tuli noin 11 000 euroa. Rautavaaran kunta solmi vuonna 2022 maksusitoumusopimuksen Kuopion kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden kanssa, josta menoja oli noin 11 000 €. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa perheiden tulorajoja korotettiin 1.8.2022 lukien lainmukaisesti, mikä vähensi tuottoja varhaiskasvatusmaksuissa. Muutoksen myötä vain kuudesta varhaiskasvatuksessa olevasta lapsesta maksetaan varhaiskasvatusmaksuja.

Muutos varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteessa on 1/2022 kuntaan rekrytoitu varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO). Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkaaminen kokoaikaisesti oli mahdollista tuen uudistamiseen saadun valtionavustuksen vuoksi (40 000€ ajalle 1.8.2022-31.12.2023.) Tuen uudistamisen hankkeen myötä on toteutettu varhaiskasvatuksen henkilöstölle myös positiivisen varhaiskasvatuksen *Huomaa hyvä!* -koulutuskokonaisuus, mikä on tukenut niin työntekijöiden ammatillista kehittymistä kuin pedagogisen toimintakulttuurin kehittämistäkin.

Vastuualue alitti sille varatun määrärahan -55 174,62 eurolla.

Kulttuuri- ja vapaa-aika

Vastuuhenkilö: kulttuuri- ja vapaa-aikakoordinaattori

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimintaa järjestettiin vastuualueella monipuolisesti. Vapaa-aikaohjaaja järjesti sekä säännöllistä että tapahtumatyypistä toimintaa kaiken ikäisille. Liikunnallisuutta edistettiin liikunnallisen elämäntavan avustuksen tuella sekä Sonkajärven kunnan kanssa tehtyjen yhteiskampanjoiden avulla. Teemaviikoilla jaettiin tietoa mm. mielenterveyden ja ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta. Yhteisövetoisissa tapahtumissa oltiin osajärjestäjinä mukana erityisesti markkinoinnin osalta ja viestintää on vastuualueella tehty monikanavaisesti.

Nuorisotyötä tehtiin resurssien myöntämissä puitteissa, ja Ranuva ohjaajineen järjesti nuorisolle toimintaa vuoden aikana. Ranuva järjesti ohjelmaa esimerkiksi sekä Rautavaara-päiville että Venetsialaisiin. Nuorisotyön palveluita oli saatavilla myös digitaalisesti.

Ohjauspalkkiokriteeristöä yhtenäistettiin nuoriso- ja liikuntatoimien osalta ja avusta saaneita ohjauskertoja toteutui 517 kpl.

Kirjaston digihankkeessa investoitiin kirjastolle jättitabletti ja kaksi ipadia sähköisten aineistojen lukemista varten. Kirjaston kävijämäärä nousi reilun 11% (14 273kpl) ja omatoimiajan kirjautumiset yli 54% (2498 kpl). Kirjaston digitaalisuuden edistäminen nivoutui osaltaan myös elinvoiman ESR-rahoitteeseen Digihyty-hankkeeseen, jossa toteutettiin digivalmennuksia.

Kansalaisopiston Rautavaaralla toteutuneiden tuntien määrä nousi noin 5 % (934 kpl) ja toiminta alkoi palautua koronaa edeltävän ajan tasolle.

Vastuualue alitti sille varatun määrärahan -39 344,64 eurolla.

Hyvinvointipalveluiden valtuustotason tavoitteiden toteutuminen 2022

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori	Toteutuminen
Tavoitteet palveluihin ja kuntalaisiin nähden			
Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen	Viestitään liikunnan tuottamista hyödyistä entistä vahvemmin ja kannustetaan kuntalaisia liikkumaan ja hyödyntämään Rautavaaran mahdollisuuksia. Markkinoidaan varhaiskasvatusta luonto-liikunta painotteiseksi "Luontoliikunta päiväkotii"	Liikunnasta viestitty eri kanavissa, saatu kannustettua kaikenikäisiä kuntalaisia liikkumaan entistä enemmän. Luontoliikunta –teema on näkynyt varhaiskasvatuksen toiminnassa sekä sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä.	Toteutui. Viestimistä tapahtunut Rautavaaran kunnan Facebook- ja Instagram-sivuilla, lisäksi paperisia tiedotteita ja liikuntavinkkejä kunnan ilmoitustauluilla. Päiväkotii on tehnyt näkyväksi omaa luontoliikunta-teemaansa.
Vastuualueet jatkavat toimintaa ohjaavien asiakirjojen päivittämistä	Oppilashuoltosuunnitelma, kurinpitosuunnitelma, varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään. Hyvinvointisuunnitelma laaditaan uudelle valtuustokaudelle.	Suunnitelmat päivitetty ja hyväksytty sekä tiedotettu tarvittavalla tavalla.	Toteutui osittain. Oppilashuoltosuunnitelma, kurinpitosuunnitelma ja varhaiskasvatussuunnitelma päivitetty ja otettu käyttöön. Hyvinvointisuunnitelman laadinta siirtynyt vuodelle 2023, käsittely hyvinvointilautakunnan kokouksessa 15.3.2023.
Oppilashuoltopalvelujen järjestämisen ja saavutettavuuden tarkastelu ja mahdollinen tehostaminen	Selkiytetään koulun sisällä nuorille koulukuraattorin, kouluterveydenhoitajan ja koulupsykologin toimintakenttää. Tehostetaan palveluista tiedottamista. Kysely huoltajille, oppilaille ja opiskelijoille.	Oppilashuollon henkilöstön tehtävänjaosta on tiedotettu koulun henkilökuntaa, oppilaita sekä huoltajia. Kyselyn tulosten läpikäynti ja hyödyntäminen. Koulupsykologin tarve ja psykologipalveluiden taso sekä saavutettavuus kartoitettu.	Toteutui. Tehtävänjako selkiytetty, oppilashuollon henkilöstö informoinut toiminnastaan Wilman välityksellä. Oppilashuoltokyselyn tulokset käsitelty yhteisöllisessä oppilashuoltotyöryhmässä. Koulupsykologipalveluiden tuottaja vaihtunut lukuvuoden 2022 aikana. Palveluiden saatavuus

			parantunut muutoksen myötä.
Digitaalisten hyvinvointipalveluiden lisääminen	Tehdään yhteistyötä Digihyty-hankkeen kanssa ja muotoillaan ja tuotetaan hyvinvointipalveluita saavutettavaksi myös etänä.	Hyvinvointipalveluita, mm. vapaa-aikaohjaajan ja nuorisotyöntekijän palveluita, on saatavilla myös digitaalisesti.	Toteutui. Esimerkiksi vapaa-aikaohjaajan etäjumpat ja nuorisotyöntekijän digisaavutettavuuden parantuminen.
Säännöllisen palautteen kerääminen ja hyödyntäminen	Asiakastyytyväisyyskyselyt, aktiivinen viestintä kotien ja koulun/päiväkodin kanssa, palautteiden tulokset käsitellään.	Palautekyselyiden ja palautteiden määrä, palautekyselyt käsitelty ja niiden johdosta tehdyt tarvittavat toimenpiteet	Toteutui osittain. Sekä koulussa että päiväkodissa tehty yksittäisiä kyselyitä. Kyselyjen tekoa sekä konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista niiden perusteella tulee edelleen kehittää ja hyödyntää useammin.
Viestinnän monipuolistaminen palveluja käyttäville	Varhaiskasvatuksessa Wilman käyttöönotto viestinnän välineenä sekä varhaiskasvatussuunnitelman kirjaamiseksi. Muut vastuualueet selvittävät, onko viestinnän monipuolistamiselle tarvetta.	Wilma on otettu käyttöön varhaiskasvatuksessa, käytön aktiivisuus Vastuualueet ovat selvittäneet viestinnän vaihtoehtoja tai monipuolistamisen tarvetta (esim. kirjaston sähköpostilista).	Toteutui osittain. Varhaiskasvatuksessa Wilman käyttöönottoa on edistetty luomalla sisältöä (mm. lomakkeet). Vastuuhenkilön vaihdoksen vuoksi (ICT-asiantuntija) sisällön tuotanto ei ole vielä valmis, jolloin käyttöönottoa ei ole voinut vielä toteuttaa. Koko palvelualueella on kiinnitetty huomiota aktiiviseen viestimiseen sosiaalisessa mediassa.
Tavoitteet elinvoiman lisäämiseksi			
Lukion aikuislinjan markkinointi	Lukion aikuislinjasta tehdään markkinointivideo	Video tehty. Kunnan sosiaalisessa mediassa julkaistu vuoden aikana neljä lukion aikuislinjaan liittyvää somejulkaisua. Lukion aikuislinjalle on saatu 1-2 uutta aikuisopiskelijaa.	Toteutui osittain. Lukion markkinointivideo on tehty. Aikuislinjaan liittyviä somejulkaisuja on tehty kaksi kappaletta. Aikuislinjalta on valmistunut 6/2022 yksi opiskelija ja 8/2022 alkaen linjalla on ollut yksi uusi opiskelija.
Viestinnän monipuolistaminen markkinoinnin näkökulmasta	Vastuualueet viestivät myös arjesta sosiaalisessa mediassa (normaalin tiedottamisen lisäksi). Vastuualueet huolehtivat verkkosivujen osioiden tietojen ajantasaisuudesta ja houkuttelevuudesta ja tietojen löydettävyydestä.	Vastuualueet ovat päivittäneet kotisivujen tekstiä ja lisänneet tarvittaessa puuttuvia tietoja. Sosiaalisessa mediassa viestimisen aktiivisuus, tavoite kuukausittainen julkaisusykli.	Toteutui. Kotisivujen päivitystä on tehty tarpeen mukaan. Sosiaalisen median kuukausittainen aktiivisuus on toteutunut.
Tavoitteet talouteen ja yhteistyöhön			
Toimintaa sopeutetaan vähentyneeseen lapsimäärään	Perustetaan yhdysluokka E-1.lk. Jatketaan yhdysluokkaopetusta luokkasteella 4.-5.lk.	Yhdysluokkien määrä Lastenhoitajien määrä vs. lasten määrä	Toteutui. Kaksi yhdysluokkaa toteutunut.

	Varhaiskasvatuksessa lastenhoitajamäärä suhteutettu lapsimäärään, päiväkodinjohtaja tekee sijaistuksia mahdollisuuksien mukaan. Nuorisotoimen toiminta on kannattavaa ja hyödyllistä ja nuorille sopivaa.	(mitoituksen suhde)	Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus varhaiskasvatuslain mukainen, hankerahoituksen turvin on ollut mahdollista palkata myös lisäresursseja. Nuorisotoimen toteuttamisessa kuultu nuoria ja toimintaa toteutettu toiveiden mukaan resurssien puitteissa.
Maksutuottoja lisätään ja kustannuksia minimoidaan	Esikoululaisten kohdalla käyttöön otetaan varhaiskasvatuslain mukaiset varhaiskasvatusmaksut ajalta, jona esikoululainen tarvitsee esikoulun ulkopuolista hoitoa.	Varhaiskasvatusmaksut otettu käyttöön esikoululaisten kohdalla.	Toteutui. Maksut otettu käyttöön 8/2022, vain yksi esikoululainen ollut täydentävän varhaiskasvatuksen piirissä.
Kirjaston palvelutarjontaa ajantasaistetaan vastaamaan kysyntää	Kartoitetaan lehtiaineiston käyttöastetta ja selvitetään saadaanko digitilauksella hyötysuhdetta kannattavammaksi.	Lehtiaineistojen käyttöaste, selvitetty digitilauksen kustannukset verrattuna paperilehtien hintaan.	Toteutui. Lehtiaineistoja on vähennetty ja vastaavasti digilehdet on otettu käyttöön.
Eri palvelualueiden ja vastuualueiden välisten yhteistyömuotojen lisääminen	Muita vastuualueita kannustetaan osallistumaan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden tapahtumiin (esim. satutunnit). Saumaton ja matalan kynnyksen moniammatillinen yhteistyö mm. koulun/varhaiskasvatuksen, neuvolan ja sosiaalitoimen kanssa.	Säännölliset tapaamiset pidetty ja yhteistyötä kehitetty, tapahtumiin osallistuneiden määrä	Toteutui osittain. Varhaiskasvatukseen suunnattuja tapahtumia on järjestetty ja niihin on osallistuttu. Koululle suunnattuja tapahtumia ei vuoden 2022 aikana ole ollut. Kokoontumiset neuvolan, kouluterveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa ovat toteutuneet tarvittaessa. Sosiaalitoimen kanssa tehtävässä yhteistyössä haasteena on ollut työntekijöiden runsas vaihtuvuus.
Tavoitteet johtamiseen ja henkilöstöön liittyen			
Tuetaan henkilöstön osaamista yhdysluokkaopetukseen sekä erilaisiin oppimispolkuihin liittyvissä asioissa	Henkilöstöä perehdytetään ja koulutetaan yhdysluokkaopetukseen sekä vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen.	Vesokoulutukset yhdysluokkaopetukseen sekä vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen (VSOP-opetus) järjestetty. Yhdysluokkaa opettaville opettajille tarjottu mahdollisuus käydä tutustumassa muiden kuntien yhdysluokkaopetukseen, vähintään yksi tutustumiskäynti on toteutunut.	Toteutui osittain. Sovittu vesokoulutus peruttu palvelun tuottajan toimesta. Yhdysluokkaopetusta ja VSOP-opetusta koskeva koulutus järjestetään keväällä 2023, ennen lukuvuoden 2022-2023 loppumista. Luokanopettajille on tarjottu mahdollisuus käydä tutustumassa muiden kuntien yhdysluokkaopetukseen. Tutustumiskäynti ei toteutunut, mutta

			toimintaan on tutustuttu etätapaamisen avulla.
Tiimityön tukeminen	Vastuualueet luovat ja/tai kehittävät kullekin sopivia tiimityön muotoja.	Tiimien toimintamalleja luotu/kehitetty. Säännöllisten tapaamisten määrä ja toteutus.	Toteutui. Tiimityötä on kehitetty ja toteutettu säännöllisesti.
Henkilöstön välistä yhteistyötä tiivistetään vastuualueiden välillä	Selvitetään henkilöstön mahdollisuus toimia toisella vastuualueella lomantuuraajana. Tehdään suunnitelma, kuinka hyvinvointipalveluiden palvelusihteerin työpanosta jatkossa kohdennetaan myös varhaiskasvatuspalveluihin.	Selvitykset ja suunnitelmat tehty	Toteutui osittain. Selvitystyötä on tehty ja palvelualueen työntekijät ovat tuuranneet osittain toisiaan (esim. päiväkotia ja koulu). Toimintatapaa jatketaan. Hyvinvointipalveluiden palvelusihteerin työpanosta ei ole ollut mahdollista siirtää vuoden 2022 aikana lainkaan varhaiskasvatuspalveluihin, joten suunnitelmaa ei ole tehty.

Hyvinvointipalvelujen toteuma ja tunnusluvut

	TP 2022 (€)	TA 2022 (€)	Muutettu TA 2022 (€)	TP 2021 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2021 (%)
Toimintamenot	2 610 629	2 701 927	2 701 927	2 530 763	-91 298	-3 %	3 %
Toimintatulot	603 832	544 906	544 906	517 342	58 926	11 %	17 %
Netto	2 006 797	2 157 021	2 157 021	2 013 421	-150 224	-7 %	0 %
TUNNUSLUVUT NETTO		2020		2021		2022	
Perusopetus €/oppilas		7 736		7 914		8 418	
Lukio €/oppilas		15 280		12 715		11 701	
Hyvinvointi €/asukas		1 275		1 331		1 360	